

WYROK Z DNIA 25 KWIETNIA 2006 R.

III KK 409/05

Z chwilą uprawomocnienia się wyroku skazującego sprawcę na karę pozbawienia wolności, okres tymczasowego aresztowania zaliczony na poczet tej kary staje się częścią odbytej przez niego kary.

Przewodniczący: sędzia SN L. Misiurkiewicz.

Sędziowie SN: J. Sobczak, E. Strużyna (sprawozdawca).

Prokurator Prokuratury Krajowej: W. Smardzewski.

Sąd Najwyższy w sprawie Kamila G., skazanego za popełnienie przestępstw określonych w art. 280 § 1 w zb. z art. 189 § 2, 207 § 1 i 191 § 2 k.k. i innych, po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 25 kwietnia 2006 r., kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść Kamila G. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 7 lipca 2005 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w B. z dnia 23 marca 2005 r.,

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę p r z e k a z a ł Sądowi Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym (...)

U Z A S A D N I E N I E

Sąd Rejonowy w B., wyrokiem z dnia 23 marca 2005 r., skazał Kamila G., na podstawie art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. na kary pozbawienia wolności za popełnienie, w okresie od dnia 18 do dnia 19 grudnia

2003 r. oraz w dniu 1 marca 2004 r., m. in. trzech przestępstw rozboju i wymierzył mu karę łączną 6 lat pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w B., po rozpoznaniu sprawy z powodu apelacji wniesionych przez oskarżonego i jego obrońcę uznał, że wprawdzie wniesione apelacje nie zasługują na uwzględnienie, ale wyrokiem z dnia 7 lipca 2005 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, iż z opisu czynów zakwalifikowanych jako przestępstwa rozboju wyeliminował ustalenie, że Kamil G. dopuścił się tych przestępstw przed upływem 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne, w podstawie skazania i wymiaru kary pominął przepis art. 64 § 1 k.k., a orzeczoną wobec oskarżonego karę łączną złagodził do lat 5, natomiast w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł Prokurator Generalny zaskarżając powyższy wyrok w całości na niekorzyść Kamila G.

Zarzucając rażąco i mającą wpływ na treść wyroku obrazę przepisu prawa materialnego – art. 64 § 1 k.k., polegającą na błędnym uznaniu, że brak jest podstaw do przypisania Kamilowi G. działania w warunkach powrotu do przestępstwa określonego w tym przepisie, gdyż nie został spełniony wymóg uprzedniego faktycznego odbycia przez oskarżonego prawomocnie orzeczonej kary pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne, Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna. Analiza okoliczności sprawy potwierdziła podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut, że zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego wydany został z rażącym naruszeniem przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 64 § 1 k.k., mogącym mieć wpływ na treść orzeczenia.

Z prawidłowych ustaleń dokonanych przez Sąd Rejonowy wynika, że Kamil G. wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 23 września 2003 r. został skazany m.in. za przestępstwo usiłowania wymuszenia rozbójniczego zakwalifikowane z art. 13 § k.k. w zw. z art. 282 k.k. oraz przestępstwa polegające na stosowaniu przemocy, określone w art. 158 § 1 k.k. i w art. 159 k.k., na karę łączną 4 lat pozbawienia wolności. Na poczet tej kary Sąd zaliczył okres tymczasowego aresztowania oskarżonego od dnia 5 maja 2001 r. do dnia 8 czerwca 2002 r. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 30 września 2003 r.

Z powyższych ustaleń wynika, że spełnione zostały warunki do uznania, iż Kamil G. przypisanych mu przestępstw rozboju, popełnionych w okresie od dnia 18 do dnia 19 grudnia 2003 r. i w dniu 1 marca 2004 r., dopuścił się w warunkach powrotu do przestępstwa określonych w art. 64 § 1 k.k. Został bowiem prawomocnie skazany za umyślne przestępstwa na karę pozbawienia wolności i w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary orzeczonej za te przestępstwa popełnił przestępstwa podobne do tych, za które był już skazany.

Nie może być bowiem skutecznie kwestionowany fakt, że z chwilą uprawomocnienia się wyroku skazującego sprawcę na karę pozbawienia wolności, okres tymczasowego aresztowania zaliczony na poczet tej kary staje się częścią odbytej przez niego kary. Ponieważ wyrok skazujący Kamila G. za przestępstwa umyślne, którym to wyrokiem zaliczono na poczet wymierzonej mu kary okres tymczasowego aresztowania (trwający rok i miesiąc), uprawomocnił się przed popełnieniem przez niego kolejnych przestępstw umyślnych, podobnych do tych, za które został skazany, słusznie Sąd Rejonowy ustalił, że te kolejne przestępstwa Kamil G. popełnił w warunkach recydywy określonej w art. 64 § 1 k.k.

Przekonanie Sądu Okręgowego, że okresu tymczasowego aresztowania oskarżonego nie można, wobec dyrektyw językowej wykładni oraz

stanowiska zaprezentowanego w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 1989 r., IV KR 108/89 (publ. Lex nr 22055) utożsamiać z „odbywaniem” przez niego kary pozbawienia wolności, ma charakter odosobniony. Przekonanie to nie zostało poprzedzone ani wnikliwą interpretacją pojęcia „odbycie kary” w rozumieniu art. 64 k.k. ani krytyczną analizą odmiennego poglądu, utrwalonego i powszechnie prezentowanego zarówno w orzecznictwie jak i w doktrynie.

Nie ma racji Sąd Okręgowy twierdząc, że o „odbywaniu” kary w warunkach tymczasowego aresztowania decyduje czynność w postaci wprowadzenia prawomocnego wyroku do wykonania. W nawiązaniu do tej kwestii słusznie zwraca się w kasacji uwagę na przypadki odbycia w warunkach tymczasowego aresztowania nawet całości kary pozbawienia wolności, a więc sytuację, w której w ogóle nie wprowadza się wyroku do wykonania.

Sąd Okręgowy wprawdzie miał świadomość funkcjonowania w praktyce orzeczniczej poglądu odmiennego od tego, który uznał za trafny, ale z faktu tego nie wyprowadził właściwego wniosku. Wyrażona w art. 8 § 1 k.p.k. samodzielność jurysdykcyjna sądu karnego podlega jednak pewnym ograniczeniom. Sąd Okręgowy nie dostrzegł, że w uchwale połączonych Izb Karnej i Wojskowej Sądu Najwyższego z dnia 22 grudnia 1978 r., VII KZP 23/77 (OSNKW 1979, z. 1-2, poz. 1) sformułowana została w przedmiotowej kwestii zasada prawna (por. art. 61 § 6 i art. 62 ustawy o Sądzie Najwyższym), od której Sąd Najwyższy dotychczas nie odstąpił. Skoro Sąd Najwyższy jest organem powołanym do sprawowania wymiaru sprawiedliwości m. in. przez zapewnienie w ramach nadzoru jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych (por. art. 1 pkt 1 lit. a powołanej ustawy), nie może zaakceptować orzeczenia ignorującego nie tylko wspomnianą zasadę prawną, ale także jednolitą interpretację w orzecznictwie, nie tylko Sądu Najwyższego, przepisu art. 64 k.k. w omawianym zakresie. Nie jest oczy-

wiście wyłączona możliwość przedstawienia przez Sąd Okręgowy argumentacji przekonującej o niesłuszności dotychczasowej praktyki orzeczniczej, sprowadzającej się do uznawania okresu tymczasowego aresztowania, w momencie prawomocnego zaliczenia tego okresu na poczet kary pozbawienia wolności, za faktyczne odbycie kary pozbawienia wolności (w całości lub w części), i w konsekwencji skłonienie Sądu Najwyższego do wystąpienia, w przewidzianym trybie, o zmianę wiążącej Sąd Najwyższy zasady prawnej. Dopóki taka zmiana nie nastąpi, obowiązuje kontynuowanie dotychczasowej, jednolitej linii orzecznictwa.

Pogląd, że możliwe jest odbywanie prawomocnie orzeczonej kary pozbawienia wolności w warunkach tymczasowego aresztowania, bez potrzeby uprzedniego, formalnego wprowadzenia jej do wykonania, wyrażany jest zresztą powszechnie także w nauce prawa karnego (por. K. Buchała w: K. Buchała, A. Zoll: Kodeks karny, cz. ogólna. Komentarz do art. 1–116, Kraków 1998, s. 468; P. Hofmański, L. Paprzycki: Powrót do przestępstwa – Nowa kodyfikacja karna, Kodeks karny, Krótkie komentarze – wyd. Ministerstwo Sprawiedliwości, 1999; Z. Sienkiewicz w: M. Kalitowski, Z. Sienkiewicz, J. Szumski, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek: Kodeks karny, Komentarz, t. II, Gdańsk 2001, s. 155; odmiennie J. Majewski w: A. Zoll red.: Kodeks karny, cz. ogólna, Komentarz do art. 1–116, Kraków 2004, s. 969).

Z tych względów Sąd Najwyższy, orzekając na podstawie art. 537 § 2 k.p.k., uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.